

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל ... הולד כשר..... 1
- ב. כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו ... כל הנושא אשה לשום ממון הויין לו בנים שאינן מהוגנים..... 2
- ג. כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו ... אוי לו לפוסל את זרעו ... אליהו כופתו והקב"ה רוצעו..... 2
- ד. וכל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחה לעולם ... במומו פוסל..... 3
- ה. מיזל לא מיבעי לך למיזל משום דגברא רבה את אלא משום יקרא דבי נשיאה קום זיל 5
- ו. כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה..... 6
- ז. אין משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה..... 8
- ח. קול באשה ערוה..... 9
- ט. אין שואלין בשלום אשה כלל..... 13
- י. דרב מנגיד על מאן דמצער שלוחא דרבנן..... 15
- יא. כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו..... 15
- יב. אי שתיקו שתיקו ואי לא מגלינא עליכו..... 16
- יג. קשים גרים לישראל כספחת..... 17

דף ע.

א. עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל ... הולד כשר

כבר התבאר לעיל דף סז שעכו"ם ועבד¹, הבא על בת ישראל הולד כשר², ופגום לכהונה, בין פנויה בין באשת איש, בין באונס בין ברצון.

¹ רמב"ם איסורי ביאה פרק טו הלכה ג שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד יט

² ועיין באר היטב שם ס"ק כג בשם הכנסת הגדולה גבי אנוסים שהמירו את דתם אם הם כנויין גמורים וממילא אם בא על אשת חברו אם נתנייר הולד כשר לבוא בקהל או דאמרינן שמאחר שבאו מזרע ישראל וישראל שהמיר דתו לעולם הם נקראים ישראל מומר וקידושין ממילא אם בא על אשת חברו הולד הנולד הוי ממזר

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ב. כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו ... כל הנושא אשה

לשום ממון הויין לו בנים שאינן מהוגנים

לא ישא אדם אשה³ שיש בה שמין פסול⁴, ולא ישא אדם⁵ אשה שאינה הוגנת לו משום ממון, ואם נשא גם אם לא היה משום ממון⁶, הויין לו בנים שאינם מהוגנים, אבל נשא אשה הגונה אלא שנשא אותה קודם אחרת משום ממון, הרי זה מותר.

ומי שפסקו לו⁷ ממון הרבה לנדונייא וחזרו בהן, לא יעגן בשביל זה את הכלה ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו, ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זוגו עולה יפה⁸, שאין עושר שלא במשפט יותר מזה, שלא מצינו בשום מקום שישא אדם אשה בשביל הנדונייא, אדרבה זהו נקרא נושא אשה לשום ממון, שנאמר עליו [הושע ה פסוק ז] עתה יאכלם חדש, ונאמר [ירמיה יז פסוק יא] עֶשֶׂר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בְּחֻצֵי יָמָיו יַעֲבֹבוּ, אלא כל מה שיתן לו חמיו או חמותו או קרובים יקח בעין יפה⁹ אחר שכבר נתקשר עמה, ואז יצליח. וי"א¹⁰ שכל שנושא רק משום ממון כלומר שלולי הממון שנותנים לו לא היה נושא, אין זוגו עולה יפה ואינו מצליח, אך אם היה לוקחה בלאו הכי רק שלוקח גם ממון בזה אין חשש.

ג. כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו ... אוי לו לפוסל

את זרעו ... אליהו כופתו והקב"ה רוצעו

³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ב א

⁴ היינו פסול דאסורה לו היינו משום חשש ממזר או חללה. ב"ש שם א

⁵ רמ"א שם

⁶ שנושא בלא ממון נמי איכא עונש אלא כוונתו לדייק אם נושא אשה בשביל ממון וליכא בה פסול משפחה ליכא איסור. ב"ש שם ב

⁷ רמ"א שם

⁸ אף על גב דלפני זה כתב כל שאינה פסולה עליו מותר לישא משום ממון היינו אם נותנין לו ממון (ברצון טוב) אבל לעגן בלתי בשביל זה זה או לעגן עצמו ולהמתין מלישא אשה עד שימצא אשה שתתן לו ממון אסור וכן סיים בא"ח ורבים נכשלים בעבירה כשאינם נושאים אשה במהרה ועליהם נאמר כל הנושא אשה לשם ממון וכו' כלו' שהעיקוב מלישא אשה בשביל חמדת ממון גורם לו להוליד בנים זרים. ח"מ שם א

⁹ ועיין בשל"ה דף קמ"ג ע"ב שכ' וז"ל אמנם אותן הנהגין לרמות החתן בכל מה שיוכלו לרמות אותו בענין נדונייתו וגם לכופו שילך לחופה אף שלא נתנו לו הנדוניא משלם שהבטיחהו איני יודע מנין להם הדין הזה ואדרבה תנן ב' בתרא דכתובות הפוסק מעות להתנו ופשט לו את הרגל כו' אף לדברי ארמון אין אנו יכולין לכפותו להכניסה אף שכבר קידשה והנה הם סברי מצוה עבדי שלא לבייש בת ישראל אבל לא נראה הגון בעיני עכ"ל. פ"ת שם א

¹⁰ בביאור הגר"א שם ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושיין

לא ישא אדם אשה שיש בה שמץ פסול, שכל הנושא אשה שיש בה פסול אליהו כותב והקב"ה חותם ואומר אוי לפוסל את זרעו ופוגם את משפחתו, ולעתיד לבא אליהו כופתו והקב"ה רוצעו, וכביכול בעצמו מעיד עליו שזרעו פסול, שנאמר [תהלים קכב פסוק ד] שְׁבִטֵי יְהוָה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, אימתי היו עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטי יה, כלומר מעיד שהם שלו ממשפחות ישראל הכשרים.

ואין משרה שכינתו אלא על משפחות המיוחסות שבישראל כלומר שאין בהן שמץ פסול, שנאמר [ירמיה ל, כה] בָּעֵת הַהִיא נָאם ה' אֶהְיֶה לְאֱלֹהִים לְכָל מְשֻׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם. בעת כלומר אותם שהם ממשפחות בית ישראל הכשרים יהיו לי לעם שאין בהם שמץ פסול, אבל אותם שיש בהם שמץ פסול אינם עמי.

ולא אמרן אלא בודאי פסולין שנתערבו במשפחות הכשירות שידעו בו שהיא פסול ואף על פי כן נתחתנו עמו, אבל משפחה שנתערבה בה ספק פסול אין צריך לרחקה, שכולם יהיו טהורים לעתיד לבא, שכן אמר מלאכי הנביא בנבואתו [ג פסוק ג] וְזָקַק אַתֶּם פְּזֹהָב וְכַפְסָף וְהָיוּ לָהֶ' מְגִישֵׁי מִנְחָה בְּצִדְקָה¹¹, וכיון שהספיקות טהורים לעתיד לבא ודאי אליהו לא יפגום אותם, רוצה לומר שלא יגלה אותם הספיקות אף על פי שלפניו יהיו כולם גלויים לא יגלה אותם רק הודאות. לפיכך אף בזמן הזה מי שרואה אחד שנושא ספק פסול אין צריך למונעו ולא לגלותו לו, שהרי תהיה בודאי כשרה לעתיד לבא אם אינו יודע¹², מיהו למוסרו לצנועין כשר הדבר כשידע בהן שלא יגלוהו, במה דברים אמורים לישראל אבל לכהן עשו מעלה ביחוסיו ולא ישא מהן.

ד. וכל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחה לעולם ... במומו

פוסל

¹¹ פירוש ששם באותה פרשה התנבא על מלאך הברית שהוא אליהו הנביא, כמו שאמר עליו בסוף הפרשה [כד] הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם וגו', שפירש שיגיד ויודיע זה מבניו של זה וזה מבניו של זה כדי שידעו הכל מאיזה שבט ומאיזה משפחה הוא. ודוקא אם הוא כשר או ודאי פסול אותו יגלה, כמו שאמר קודם זה [מלאכי ג, א] ומלאך הברית אשר אתם הפיצים הנה בא אמר ה' צבאות וגו' וכתוב בתריה [שם ג] וישב מצרף ומטהר ככסף וטהר את בני לוי וזקק אותם כזהב וגו', ודקדקו רז"ל [קידושיין ע"א] מהו לשון צדקה שייך לומר כאן גבי מגישי מנחה, ואמרו אלא הכי קאמר קרא שיוזקק ויטהר את שבטי ישראל מודאי ממזרים, אבל האחרים כולם יהיו טהורים אפילו אם נתערבו בהן ספק פסול, וזהו צדקתו של הקדוש ברוך הוא שיעשה צדקה עם משפחות ישראל שנתערבו שיטהר את כולם, מאחר שנדבקו בהן משפחות כשירות הרבה לא יבדילם מהם לעתיד לבא. לבוש שם

¹² דלא עדפינן מאליהו הנביא, אף על גב דבודאי צריך לגלות לו ולמונעו ולהכריזו עליהן שיפרשו מהן, בספיקות אינו צריך. לבוש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כל המשפחות¹³ בחזקת כשרות הן ומותר לישא מהן לכתחילה¹⁴, מכל מקום נתנו חכמים ז"ל סימן לייחוס, ואמרו איזה סימן לייחוס, זה השומע חרפתו שמחרפין אותו בדברי זלזולים שלא מעסקי הייחוס ושותק, שכיון ששותק חזקתו שהוא מיוחס, שמפני שהוא מיוחס לא הורגל בחרופין ואינו יכול לצאת לריב מהר ומתבייש לריב, ולא איכפת ליה במה שמחרפין אותו.

אבל אם אינו שותק, ומריב תמיד, ועז פנים ביותר¹⁵, הוא מפני שראה מנעוריו שהבריות פירשו ממנו וממשפחתו, ושנאה נטורה לו בלבבו על רוב הבריות וחושב תמיד להתנקם מהם, ומתוך כך לא יוכל לשתוק ומריב תמיד וראוי להתרחק ממנו.

וכן משפחה בעלת מצה ומריבה תמיד. וכן כל הפוסל אחרים תמיד, כגון שנותן שמץ פסול במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם ממזרים או שאר פסולין, מכל אלו ראוי להתרחק מהם, שהאומר על אחרים שהם ממזרים חוששים לו שמא הוא ממזר, ואם אומר עליהם שהם עבדים חוששין לו שמא הוא עבד, שכן הדרך כל הפוסל במומו שהוא יודע, בעצמו פוסל¹⁶, לפיכך הוא פוסל בו את האחרים.

עוד אמרו ז"ל אם ראית שתי משפחות מתגרות זו בזו תמיד או שני בני אדם שמתגרין זה בזה תמיד, שמץ פסול יש באחת מהם והשני מיוחס, ומן השמים מטילין מריבה בניהם ואין מניחין אותן לידבק זה בזה.

עוד אמרו ז"ל מי שיש בו עזות פנים ואכזריות ושונא הבריות ואינו גומל חסד חוששין לו שמא גבעוני הוא שיש בהם כל המדות הללו, כמו שנמצא גבי מיתת בני שאול שהומתו על ידם, אבל סימני בני ישראל הם עם קדוש ביישנים רחמנים גומלי חסדים. ואם יש אחד מסימנים אלו ראוי לדבק בו¹⁷.

¹³ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁴ ואף כהן מותר ואין צריך לבדוק אהריהם. עיין ט"ז שם א מש"כ

¹⁵ כתב הב"י בכהן ליכא חשש זה אפי' אם הוא עז פנים ובדרישה כתב כיון שהוא ע"פ ומרבה מריבה חיישינן

אפילו בכהן. ב"ש שם ד

¹⁶ או דמוליה חזי ביה שהוא בר הכי. לבוש שם.

¹⁷ ב"ש שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושיין

ומי שאין משפחתו ידועה לנו, י"א¹⁸ שחיישינן שמא ממזר או עבד הוא וצריך ראייה ליוחסין, וי"א¹⁹ שאין חוששים שמא ממזר או עבד הוא, אלא רק לענין חשש כהונה²⁰ צריך בירור. והעיקר כדעה ראשונה²¹.

לפיכך מי שבא מארץ אחרת²², הן איש או אשה, או בחור או בתולה, או אלמן או אלמנה, צריך ראייה שהוא ישראל, ואף שמתנהגים כדת ישראל ומדברים בלשונינו, ויודעים בכל טוב היהודים, אעפ"כ צריכין ראייה. וכן הוא תקנות מדינות ליטא שאין לסדר שום קידושיין אא"כ שיש לו ראייה שהוא ישראל ומאיזה משפחה.

ה. מיזל לא מיבעי לך למיזל משום דגברא רבה את אלא

משום יקרא דבי נשיאה קום זיל

הנתבע בבית הדין, אמרו חז"ל²³ שאינו²⁴ יכול למנות מורשה, ואפילו בקניין²⁵, שיבא לבי"ד להשיב בעדו לתובע, והוא ישב בביתו, שהמורשה יטעון טענת שקרים לפי שאינו בוש מן התובע²⁶, אלא יבא הנתבע בעצמו ויטעון האמת, שיבוש לטעון שקר, דחזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו²⁷.

¹⁸ טור בשם הרמ"ה וכ"ד המ"מ פ"כ ה"ה בתירוץ ראשון דאף הרמב"ם ס"ל כן וכן משמע ברש"י פ"ב דכתובות. ב"ש שם ג

¹⁹ ועיין בספ' שער המלך פ"כ מהא"ב דין ה' שכ' להוכיח שדעת המחבר אינו כן ודלא כהב"ש וגם השיג שם בענין זה על הב"ח ותשובת מהרי"ט ח"א סימן קמ"ט והאריך הרבה בהלכה זו ומסיק ז"ל ולענין הלכה הנה לענין פסולי קהל דעת כל הפוסקים דאפי' מי שאין לו חזקה משפחה כגון שבא מארץ רחוקה אמרי' כל המשפחות בחזקת כשרות זולתי דעת הרמ"ה שכ' הטור ולחד תירוץ שכ' ה"ה בדעת הרמב"ם ודלא כהרב ב"ש ובס' בה"י שיחסו סבר' זו לדעת מרן והטור דלית' אך לענין פסולי כהונה דעת הר"ן בס"פ הע"י דכל שאין לו חזקה משפחה חיישינן וכן הוא דעת הטו' כמו שהוכחנו מדבריו וכן נראה לי להוכיח שכן דעת הרי"ף והרא"ש ז"ל בו' ואולם דעת התו' והנ"י דאפי' היבא דליכא חזקה משפחה בו' עש"ב. פ"ת שם ב

²⁰ והב"י וב"ח מחולקים בפ"י דבריהם כי י"ל חשש כהונה היינו לשמש ע"ג מזבח צריך רא' אבל לישא לכהן אין חוששים משום חללה גם י"ל אפילו לישא לכהן נמי איכא חשש שמא חללה היא. ב"י שם ב"ש שם שהוכיח שכ"ד המחבר.

²² כ"כ בה"י וכ"כ מהרי"ט בתשובה ח"א סימן קמ"ט ע"ש, באר היטב שם ד

²³ ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"א

²⁴ שו"ע ונו"ב הו"מ קבד

²⁵ ש"ך שם ד מתשו' מהרשד"ם סי' תל"ט

²⁶ לבוש וסמ"ע א

²⁷ ואם מינה הנתבע מורשה ועמדו בדין התובע ומורש' הנתבע ונתחייב המורש' על שהודה לדברי התובע בשו"ת רשד"ם שם כתב מצי הנתבע למיהדר ביה, ואין דבריו נכונים לפע"ד בזה אלא העיקר כמ"ש הריב"ש סי' שצ"ב שהודאת מורשת הנתבע הודא' היא לכ"ע. ש"ך שם ד. ולי נראה דהיבא דהעמיד הנתבע מורשה ושם דבריו בפיו כך וכך תטעון וכך תודה, אמרינן שליה של אדם כמותו והוי הודאה גמורה כיון שהודה ע"י שלוחו שהוא כמותו, אבל אם העמיד מורשה לטעון עבורו ולא שם הודאתו בפיו אלא שהוא הודה מעצמו בזה לא מהני הודאת מורשה. קצוה"ח שם א

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ונשים מכובדות שאין כבודן לבא לבי"ד, גם כן לא התירו להן שיעשו מורשה ויטעון מה שירצה ולא יבוש, אלא משגרין להן סופרי הדיינים, והיא בעצמה טוענת בפניהם האמת שתיבוש מפניהם לטעון שקר²⁸, והם מסדרין דבריהם לפני הבי"ד.

וכיוצא בזה עושים לתלמיד חכם, שתורתו אומנותו²⁹, וזלזול הוא עבור כבוד תורתו³⁰ לבא לבי"ד ולערער בהדי עם הארץ, וכבוד תורה עדיף.

אולם מי שתובעין אותו לדון לפני דין שקטן ממנו³¹, אוספים חכמי העיר הגדולים שבהם ודן לפניהם כשבעל דינו אינו עם הארץ, וחייב לבא בעצמו לבית הדין³².

התובע יכול למנות מורשה³³. ולא התירו אלא כשהוא יושב בביתו ושולח מורשה לב"ד במקומו, בכחו ורשותו, אולם אם התובע בב"ד, אסור לטעון ע"י מליץ שלו אלא יטעון בעצמו. אולם אם נותן הוא כח ורשות למורשה שיחשב הוא בעל הדין יכול הוא לטעון עבורו³⁴.

גמר הדין³⁵ דהיינו איש פלוני אתה זכאי או חייב יכולים לגמור שלא בפניהם, וישלחו להן הפסק דין שבית דין פוסקים בדיני ממונות שלא בפני בעל דין, ואפילו לכתחילה.

ו. כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה

²⁸ דאפשר דמשום הכי אמרו דמשלחין אליהו הסופרים, משום דהם יכתבו מיד טענותיה בפניה, ויניחו אותן בפני בי"ד. וגם כתבתי שם דאם ירצה התובע, הולך עמהם, והיא טוענת בפני התובע ותבוש מלטעון שקר. סמ"ע שם ג

²⁹ כן הוא בלבוש ובסמ"ע ד

³⁰ לפי מה שנתבאר בי"ד ריש סי' רמ"ג דתורתו אומנתו היינו אם יש לו אומנות או משא ומתן להתפרנס ולא להעשיר ובכל שעה שהוא פנוי מעסקיו חוזר על ד"ת ולומד קשה על מה שנוהגין עכשיו שמחייבים לבוא ת"ח לדין וצ"ל דכמו שנתבאר שם דלענין מס תלוי במנהג ה"ה בזה וע"ש. ש"ך ד

³¹ שחסרון הוא בב"ד ולא בבעל הדין.

³² סמ"ע שם ג ושם ז יז

³³ דלגביה לא אמרו חזקה אינו מעיז לטעון דבר שקר. ועוד, דהתובע מקנה המעות להמורשה שלו והרי עומד במקומו וכאילו הוא התובע עצמו, משא"כ בנתבע דאינו מקנה לאחר דבר להיות עומד במקומו. ועוד, דבתובע הוצרכו לתקן מורשה, שלא ילך אדם בממון חבירו למדינת הים וכמ"ש בסימן קכ"ג [סעיף א']. סמ"ע שם א

³⁴ ש"ך שם א ובוה יישוב המנהג שנהגו עכשיו דהתובע טוען בצירוף אחר בב"ד נגד הנתבע. ועיין אורים ב שכתב וראיתי בכמה קהילות נוהגים להיות המורשה לתובע ונתבע, ולפעמים אין התובע ונתבע בפני בי"ד, אבל בהגיע הדבר לידי הכחשה אין סומכים על המורשה וצריכים הבע"ד לעמוד בעצמם, ומנהג יפה הוא.

³⁵ שער משפט שם

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אמרו חז"ל שביון שנתמנה³⁶ אדם פרנס על הצבור³⁷, אסור לו לעשות מלאכה בפני שלשה³⁸ כדי שלא יתבזה בפניהם. אולם מלאכה של מצוה, כגון לעשות סוכתו וכדומה, מותר אף בפני רבים, אפילו אפשר על ידי אחר, ואדרבה לכבוד יחשב לו³⁹.

לפיכך דיין שאין לו שישמשנו אסור לו לקבל עליו להיות דיין.

ומעתה הרי ק"ו אם מלאכה ברבים אסור לו. ק"ו לשתות ולהשתכר בפני רבים ואפילו בסעודת מצוה אסור לו, ובכנסיות עמי הארץ ובסעודת מריעות שאינה סעודת מצוה, אין לו לאכול ולשתות כלל⁴⁰, ואסור לאכול גם לפני ג' ת"ח⁴¹. אך לאכול לפני קטנים מותר. ואשתו כגופו בזה. ואיננה מצטרפת לחשבון.

ואוי להם לאותם הדיינים שנהגו בכך ומועלין בתורת משה רבינו ע"ה, שביזו דיניה והשפילוה עד הארץ והגיעוה עד עפר, וגרמו להם רעה ולבניהם בעולם הזה ובעולם הבא.

אולם בזמן שהמסובים עמו אוכלים אין קפידא בזה.

בני ביתו דדש בהו ולבו גס בהם ג"כ אינם מצטרפים לשלושה לאסור. אולם יש להחמיר לגבי ג' בני ביתו הגדולים הוא על צד היותר טוב.

כל האיסור הנזכר אינו כי אם בעיר שהוא ממונה שם לדיין, או שלא בעירו כשנודקק שם בתורת דיין.

אין קפידא בזה באכילה פחות מכזית, ולא שייך בזה חצי שיעור כשיעור.

בשבת קודש גם בסעודה ג' אין חשש בזה⁴².

³⁶ שו"ע ונו"כ שם ח ד ופרמי הדינם מכסף הקדשים שם

³⁷ כתב ברכי יוסף [כאן אות ט'], לאו פרנסים שלנו דהיינו מנהיגי הקהל, אלא ת"ח שהוא דיין לרבים לדון הציבור. מהרש"ל ביש"ש קדושין פ"ד סי' ד', ועיין מנחת יעקב בשו"ת סי' א', עכ"ל

³⁸ משמע דפחות משלשה מותר, ונראה הטעם, משום דבשלשה שוב ליכא משום לישנא בישא, ויתפרסם הדבר ויהא ננאי, אבל פחות משלשה לא יתפרסם הדבר משום לשון הרע, כמו שאמרו (ערכין טו, ב) נורא בי פלוניא וכו', אם כן לא יוכלו השנים לפרסם הדבר, לכך מותר. תפארת יעקב

³⁹ תפארת יעקב שם, אולם בישועות ישראל כתב לאסור וחילק בין מלאכת קבע כבנין מעקה לקביעת מזוזה.

⁴⁰ בטור [סעיף ט"ו], וברמב"ם [פכ"ה מסנהדרין ה"ד] סיים וכתב ז"ל, ובכניסת ע"ה ובסעודות מריעים. ונראה דהאי וי"ו של "ובכניסת ע"ה" היא כמו או בכניסת כו', ור"ל דאפילו בסעודות מצוה אסור להשתכר, ובכניסת ע"ה ובסעודת מריעים אסור לאכול ולשתות אפילו בלא שכרות. א"נ אהקל וחומר קאי, וה"ק ק"ו שאסור לו לאכול כו', ובן בנו של ק"ו הוא שאסור לאכול בכניסת ע"ה ובסעודות מריעים, ולפ"ז א"ש דכיון שפשוט הוא כל כך משום הכי השמימוהו המחבר ומור"ם ז"ל. סמ"ע שם כב

⁴¹ לא פלוג חז"ל בזה

⁴² דהו"ל סעודת מצוה שגם אם י"ח בתרגומא מ"מ כל הסעודה היא מצוה. וכמו שמרבים על כל סעודת מצוה קרואים יותר מכפי דרך המצוה ואין עי"ז חשש לכ"ע.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

סעודות שעושים חבורות של מצוה, כסיום משניות וש"ס פשיטא שהם סעודת מצוה⁴³.

ז. אינן משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה

אסור להשתמש⁴⁴ באשה כלל, בין גדולה בין קטנה, בין שפחה בין משוחררת, שמא יבא לידי הרהור עבירה.

באיזה שימוש אמרו, ברחיצת פניו ידיו ורגליו, אפילו ליצוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו, אפילו אינה נוגעת בו, והצעת המטה כלומר פריסת הסדינים, והכנסת הכר והכסת לציפה וציפית, בפניו, ומזיגת הכוס, ולעמוד לשמש לפניו בסעודה⁴⁵, שאין עושה לאיש דברים אלו אלא אשתו לברכה. ויש אומרים שהוא הדין לאכול עם ערוה מן קערה אחת גם אסור כמו באשתו נדה.

יש מקילין בכל אלה⁴⁶, ואומרים שלא אסרו חז"ל כל אלה אלא במקום ייחוד, אבל במקום שרוב בני אדם מצויים מותר⁴⁷.

ויש אומרים עוד שכל דבר שאינו עושה דרך חבה, מותר אם כונתו לשמים, כגון לעשות נח לאביה ולאמה וכה"ג⁴⁸, לכן נהגו להקל בדברים אלו⁴⁹, ורחמנא לבא בעי⁵⁰.

⁴³ וי"ל שגם חבורה סנדק או בק"ח או ג"ח או הלבשה ות"ת של בני עניים הו"ל כמצוה מצד שהם מכשירי מצוה וגורם קרוב. אך חבורה פוע"צ או ג"ח או חב"ק אם אין עי"ז תיקון בסדר העוסקים גופייהו יש לחלק מסעודות חבורות הנ"ל של מצוה גופה בהנ"ל וצלע"ע. כל זה מכסף הקדשים שם

⁴⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כא ה

⁴⁵ עיין ב"ש ה שמה שמוטל על אשתו לעשות לבעלה מכל מה שהי' מחויב' לעשות, אסור לעשות לו אשה אחרת. ועיין שם סי' פ סעי' ד

⁴⁶ היינו באכילה בקערה אחת או להושיט מידו לידה אסור כשאשתו נדה מ"מ באשה אחר' לא חיישינן להרהור בכה"ג אבל רחיצת ידים והצע' מטה ומזיגת הכוס ל"פ הרשב"א

⁴⁷ ולכן התיירו במרחץ לרחוץ מגויות שפחות, וכן נוהגין במדינות אלו ואומרים כיון שמשתמשין בהן דרך שפחות ובזיון אינן באין לידי הרהור. רמ"א שם ובב"ח העיד שמצא במרדכי ישן כתוב אם יכול ליהרר מהרהור והנמנע מתברך עכ"ל ע"כ שומר נפשו ירחק מזה. ח"מ שם ה, ואם אין מכוסה בכל גופה ושערה אסור כמ"ש בא"ח סי' ע"ב. ב"ש שם י

⁴⁸ ב"ש שם יא

⁴⁹ בב"ח כתב בשם מהרש"ל כגון לרקד עם הכלה כדי לחככה על בעלה או משום כבוד אביה ות"ח ראוי להחמיר עכ"ל וסיים בב"ח ובמלכותינו נהגו הגדולים שבדור להקל בכלה והיכא דנהוג נהוג והיכ' דלא נהוג איסורא איכא. ח"מ שם ו

⁵⁰ וז"ל ריטב"א סוף קדו' הכל לפי דעת ויראת שמים וכן הלכתא דהכל כפי מה שאדם מכיר בעצמו שיצרו נכנע וכפוף לו ואין מעלה מינא כלל מותר לו להסתכל ולדבר עם הערו' ולשאול בשלום א"א והיינו הדין דר"י דיתבי אשערי טבילה ורב אמי דנפקא לי' אמהתא דבי קיסר וכמה רבנן דמשתעי בהדי הגהו מטרונותא ורב אדא בר אבהו דנקט כלה אכתפי' ורקיד בה ולא חייש להרהורא מטעמא דאמרן אלא שאין ראוי להקל בזה אלא לחיסר גדול עכ"ל. בית מאיר שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ונהגו להקל בהצעת המטה, והבאת אוכלים ומשקים לשלחן על ידי משרתת, וסומכים על הסוברים שכשיש שם רבים אין קפידא⁵¹. וכן הוא כשאשתו עמו שאין קפידא⁵². ויש מקילים⁵³ שכל שהוא דרך שירות אין איסור בדבר, מלבד לרחוץ פניו ידיו ורגליו או אכילה עמו בקערה אחת שאסור שאין לך קירוב גדול מזה.

אין לתמוה⁵⁴ על המנהג שנהגו בכל תפוצות ישראל, כשבאים אורחים לבית בעה"ב ואשת הבעה"ב מכבדם מאכילם ומשקם ומוזגת להם כוסות ואין איסור כלל בזה, ואפילו אם בעל הבית אינו מיסב עמהם כיון שאיננה עושה דרך שימוש התקרבות אלא מפני הכנסת אורחים ומפני שעליה מוטל כל צרכי הבית אין איסור בדבר, וכן באכסניא מלון או מסעדה, כשבעלת האכסניא או מלצרית, מגישה לאורחים אין זה דרך שימוש התקרבות אלא דרך שירות.

מותר לעשות בדיקת דם ע"י אחות, וכדומה, ובמקום שאפשר בודאי מצוה לעשות ע"י איש⁵⁵.

יש אומרים שאין לנהוג אפילו עם אשתו בדברים של חבה בפני אחרים משום דנראה פריצותא.

ת. קול באשה ערוה

כבר התבאר במסכת ברכות דף כד. שקול זמר באשה, ערוה. לפיכך אסור לשמוע קול זמר של אשה שהיא ערוה, ואפילו שירת נשים רבות יחד⁵⁶, וכל

⁵¹ אולי כמו שמועיל בנדה שתושיט מאכל ומשקה לאישה על השלחן ביד שמאלית אולי כן הוא אודות פנויה או אשת איש להסוברי' שגם בהן שייך מניעת הושטה וכן שייך מדת הסידות להזהר כשאפשר בקל גם שיש שם רבים ובהושטה ביד שמאלית אולי קיל במדת הסידות היטב. עזר מקודש שם
⁵² וכן בכל אופן דלא שייך איסור יחוד. ומכל מקום נכון להזהר שלא תציע לפניו. וכן אם עוצם עיניו בשעת ההצעה. ובשעת הבאת האוכלים והמשקים להשלחן אולי על ידי זה אין עוד חשש לב"ע. עזר מקודש שם
⁵³ ערוה"ש שם ז

⁵⁴ ערוה"ש שם ט ועיין שו"ת אנרות משה יורה דעה חלק א סימן צ

⁵⁵ שו"ת שבט הלוי חלק ב סימן קמג הנה ידוע מחלוקת הפוסקים בזה אם מותר למשש דפק דאשת איש ושאר עריות, דיש מהמירים גם במקום סכנה, לדעת הרמב"ם דס"ל דקריבה דעריות אסור מה"ת, ויש מקילים אפילו שלא במקום סכנה, ויש מכריעים בין מקום סכנה לשלא במקום סכנה, עיין ש"ך יו"ד סוס"י קצ"ה ובש"ך שם סי' קנ"ז ס"ק יו"ד, ובבית שמואל אה"ע ריש סי' כ', ובס"ט סו"ס קצ"ה וכמדומני דהמנהג בהפלתו יו"ד שם דכל שבמלאכתו עוסק אין חשש בזה, ועכ"פ בדבר שהוא קרוב לסכנה, דהיינו שהוא נוגע למחלה בחלל הגוף ורוב בדיקות הדם הם על דרך זו, ואולי בדיקת דם בכלל קיל מהנ"ל דאינה רק דקירה ועקיפה להוציא דם ואינו דומה למישוש הדפק וכיו"ב, ומ"מ במקום דאפשר בודאי מצוה לעשות ע"י איש, ומכ"ש בדורינו הפרוץ שרוב העוסקות בזה הולכות חשופי בשר, ומ"מ במקום דא"א בענין אחר נראה דאינו בכלל קרובי דעריות.

⁵⁶ שו"ת שבט הלוי ח"ה סימן קצ"ז אות ד. וכתב דבר פשוט דאפילו משוררות הרבה נשים יחד איכא איסורא, והדברים פשוטים וכתבתי רק להוציא מלב המועים בזה, והמכשלה רבה היום בבתי ספר אפילו החרדים לדבר ה' שיוצא מכשול על ידן להשכנים שמכשילין אותם בקול ערוה, וצריכים השכנים להסיה דעת מזה כאילו אינם שומעים וכו' ועל הבנות והנשים להנמיך קול ככל האפשר וכו' וכן קול נשים הרבה בתערובת קול אנשים, עיין סוטה מח ע"א, ועיין היטב בתשובת חתם סופר חו"מ סימן קצ האריך בזה והחמיר כן אפילו לכבוד

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

הנשים בימינו בין פנויות בין נשואות בין ישראלית בין גויה, ערוה הם⁵⁷. וגם מי שאינה ערוה⁵⁸, יכוין שלא להנות מזה, כדי שלא יבוא לידי הרהור⁵⁹.

מותר לשמוע⁶⁰ קול בתו אף הגדולה או אמו וכן נכדתו וזקנתו⁶¹, שלא בשעת ק"ש. ויש שכתב להוכיח כן ממה שכתב בשער הציון לענין נשים שמזמרות כדי לישן התינוק, שאם יש אנשים אחרים בבית, צריך ליזהר משום קול באשה ערוה, ובפשטות כוונתו לאנשים 'זרים' שאינם מבני הבית, משמע שאמנם בניה מותר להם לשמוע קול זמרת אמם.

י"א⁶² שאסור לשמוע קול אחותו אפילו שלא בשעת ק"ש, ודינה כמו שאר עריות. וי"א⁶³ שזה דוקא אם זה מביאו לידי הרהור.

דוקא קול זמר של אשה אסור⁶⁴, אבל שאר קול אפילו אשה שקול דיבורה הוא קול נעים⁶⁵ מותר, אף שאינו רגיל⁶⁶, וכן כגון שצוחקת או שורקת.

מלכות מלך גוי ועיין בספר שרידי אש (ח"ב סימן ח) שהביא מהגר"ע הילדסהיימר והגרש"ר הירש שהתירו לזמר ומירות קודש אנשים ונשים יחד משום דתרי קלי לא משתמעו.

⁵⁷ וכן פנויה שהיא נדה מכלל עריות היא ובתולות דידן כולם בחזקת נדות הן משיגיע להן זמן וסת. מ"ב שם כגון קטנה עד גיל י"א שלא הגיע לכלל וסת עיין שו"ת אנ"מ או"ח ח"א סימן כו.

⁵⁹ בבאר היטב אהע"ז סי' כא סק"ד הביא בשם ספר באר שבע שאסור לשמוע קול פנויה אפילו טהורה, וכן משמע בערוך השולחן שם ס"ג שאסור לשמוע זמרת כל הנשים הוין מאשתו.

⁶⁰ חוט שני (אהע"ז עמ' נב) לענין אמו, שו"ת דברי יציב (ח"ה סי' לו) ומ"מ ממדת חסידות כתב שיש להחמיר מבית י"א שנה, שו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' מט סק"ו), סוגה בשושנים (וינד, פמ"ז סו). ובהליכות שלמה (תפילה פ"ב סי"א) כתב שלשמוע סתם שירת קרובותיו ואפילו אשתו הטהורה אמו ובתו לא נכון הדבר. ועיין בירור הלכה (ח"ה). ועיין שכתב שגם מסברא הוא כן שאם מותר להבקם ולנשקם כ"ש שמותר לשמוע קולם, ועוד הביא שבספר טהרת השולחן (שבסוף ספר פתחי עולם) הסתפק אף לענין ק"ש שיהא מותר בבתו, והיינו דעדיפא מאשתו הטהורה שאסור בשעת ק"ש, א"כ שלא בשעת ק"ש שמותר לשמוע את אשתו הטהורה ודאי שמותר בבתו. עוד הביא שם מדברי המשנ"ב (סי' תעט סק"ט) שכתב שבליל הסדר שאומרים הלל, יכולה אשתו לומר 'הודו' והוא יענה אחריה, אולם הביא מחק יעקב 'דלפי מה שנהגין לומר הודו בניגון נעימת קול יש לחוש למאי דאמרין בגמרא זמרן נשי ועניין גברי כאש בנעורת, ותמה שהרי רק הוא ובניו נמצאים כאן [כמבואר שם] א"כ מה האיסור שישמעו קולה. ואפשר שכיון שזה סדר של קריאה ועניה נחשב הכל כאילו אומרים דבר שבקדושה גם בשעה שהיא אומרת והם שומעים.

⁶¹ שהרי הן מהעריות הקלות יותר שמותר להבקם ולנשקם כמבואר בפרישה (אהע"ז סי' כא סק"ז) ובית שמואל (שם סק"ט), ובחכמת אדם (כלל קב"ה סי' ו) ובקצשו"ע (סי' קנ"ב סי' י).

⁶² אמרי יושר (בכורות ליקוטים סי' ב), תשובות וכתבים (סי' ל), אורחות רבנו (ח"א ע' נה) בשם החו"א.

⁶³ חוט שני (אהע"ז עמ' נב). וכ"כ בבירור הלכה (ח"ה ע' לט) ששמע בשם א' מבאי ביתו של החו"א שהחזו"א ענה, שהכל תלוי במידת הקירבה בין האח לאחותו. והיינו שיש אח ואחות שגדלין בבית אחד שנים הרבה ובוזה אין חשש הרהור, אבל אח ואחות שנים רבות אחר התונב, או שלפעמים מרוחקים הרבה בשנים וכמעט לא גדלו בבית אחד בזה אסור, וכעין סברת החו"א (או"ח סי' טז) לענין קטנה שכל שאין דעתם של בני אדם עליהן מחמת קטנותן מותר, וה"ה כאן.

⁶⁴ דעת נוטה ח"א עמ' ריו.

⁶⁵ שו"ת אגרות משה סי' טז ס"א.

⁶⁶ בשו"ת שלמת חיים עמ' 27 כתב לענין בנות הלומדות בנעימה, שאם מרגיש שנהנה מקול זה, אסור לשמוע,, אבל אם נהנה מתוכן דבריה פשיטא שמותר. עיין חוט שני אהע"ז עמ' נג.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

י"א⁶⁷ שאסור לאשה לנאום ברבים לפני אנשים. וי"א⁶⁸ שאין לאסור שמיעת נאום של אשה אלא אם יש בו אחד משלשה תנאים, שהם דיבורים של קירוב הדעת או שמכוין לשמיעת נעימות הקול או שנתכוין ליהנות מדיבורה.

אין לאשה למסור⁶⁹ שיעור לאנשים ונשים, וכל שכן לאנשים בלבד, אולם אם הוא באקראי בבית פרטי ולא בבית הכנסת, ויושבת בעת אמירת השיעור, מותר אם יהיה באופן צנוע ביותר.

ואסור לשומעה⁷⁰ בשעה שקורא קריאת שמע וברכותיה, ובכל עת שאומרים דברים שבקדושה, בין נשואה ובין פנויה טהורה, בין ישראלית ובין אם היא נכרית⁷¹. ואפילו היא אשתו או בתו ואחותו, ובדיעבד אם קרא, חוזר וקורא בלא הברכות⁷².

יש שכתבו⁷³ שבזמירות שבת שאומרים שם דברי קדושה, צריך לזוהר שלא ישמעו קול הנשים בני הבית. אולם יש שכתבו להתיר מכמה טעמים⁷⁴, ויש עדויות מגדולי ישראל שנהגו כן⁷⁵.

⁶⁷ בשו"ת שבט הלוי ח"ג סימן יד וח"ה סימן קצח. כיון שכל קול שיכול לעורר אהבה הוא בכלל, א"כ בנאומים בפרט שלא בעניני מצוה, כיון שבמשך נאומה דרכה להנעים קולה להחניף השומעים כידוע, לכן אסור
⁶⁸ בשו"ת להורות נתן ח"א סי' ס. ובשו"ת דבר יהושע ח"ב סי' עה אות ד כתב שאם אינה מדברת בניגונה א"א לאסור אבל בעל נפש יהמיר ע"ע.

⁶⁹ בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ה סימן יב אות ג.
⁷⁰ שו"ע ונו"כ או"ח עה ג.

⁷¹ ועיי' פמ"ג מש"ז סק"ב שלכהן ודאי אסור לשמוע קול נכרית, כיון שאסורה עליו בלאו דאורייתא של זונה, וגם לישראל אסור לשמוע קולה, כיון שהבועל ארמית בפרהסיא קנאין פוגעין בו, וגם בצנעא חייב כרת מדברי קבלה כמבואר בשו"ע אה"ע

⁷² מ"ב שם טז

⁷³ הגריש"א בקובץ תשובות (ח"ג סי' י) וכתב שם שאם רק שומע אותן שרות ואינו אומר או זמירות מותר דלא נאסר הרהור כנגד ערוה, שו"ת שבט הלוי (ח"י סי' כו), חוט שני (אהע"ז עמ' נב) וכתב שם שאסור מגיל שלש, וזה דלא כדעת השולחן שלמה (הובא בבה"ל בראש הסימן) שאסר בבתו רק מגיל י"א ובגדר עולם להח"ח (פ"ח) כתב שה"ה אהותו. ובאורחות רבנו (ח"ד ע' קנו) מובא שאחת מנכדותיו של הגר"י קניבסקי היתה שרה עמו זמירות שבת, והוא היה כבד שמיעה, ואמר שאילו היה שומע, היה אסור לו לשמוע כשהיא שרה.

⁷⁴ הליכות שלמה (תפילה פ"ב סי"א ודבר הלכה ס"ק כא) וכתב שם שאפילו פרק אשת חיל וכן בשו"ת אבן ישראל (ח"ט סי' סג) שכיון שמזמרות מקטנותן הוי קול הרגיל בו שהתיר הרמ"א, וגם יש להתיר מצד חינוך הבנות שיהא להם החשק והאהבה לעריכת השולחן בשבת. ובספר שרידי אש (ח"ב סימן ח) הביא מהגר"ע הילדסהיימר והגרש"ר הירש שהתירו לומר זמירות קודש אנשים ונשים יחד משום דתרי קולי לא משתמע.

⁷⁵ תשובות והנהגות (ח"ה סי' עד) עדות נאמנה מרבי בצלאל שטרן ששמע מפי בתו של החת"ס, שכן נהגו בבית החת"ס, ובבירור הלכה (ח"ה ע' לט) כתב ששמע בשם בני ביתו של מרן הגר"י הלוי סאלאוויציק שמידי שבת היו הבנות שרות הזמירות בפני אחיהן, ולא הקפיד אלא שהחלונות יהיו סגורים שלא ישמעו בחוץ.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ויש להזהר בזה כבר משהיא בת שלש שנים⁷⁶, וי"א⁷⁷ מבת שש שנים, וי"א⁷⁸ מגיל שבע שנים, ובאשתו או בתו ואחותו, אפשר להקל לשמוע עד גיל י"א שנים.

ואפילו קול זמר אשה⁷⁹ הבוקע ממכשירים אלקטרוניים אף על פי שמעיקר הדין אין בזה משום "קול באשה ערוה", וממילא אין צריך להזהר מזה כשקורא קריאת שמע כדרכו, או כשהוא מברך ברכות. מכל מקום ראוי להחמיר בכל כיוצא בזה.

יש מקילין בזה שאם אינה יודעה ומכירה, כל ששומע ממכשירים אלקטרוניים מותר. אך מכל מקום ראוי להחמיר בכל כיוצא בזה.

אם הוא בדרך בין גויים⁸⁰, או בעיר והוא אנוס, ושומע קול זמרת נכריה, כיון שלא מצינו שנקראת ערוה מדאוריית' מותר לקרות ולברך. שלא נתבטל מתורה ותפלה וע"ז נאמר (תהילים קיט פסוק קכו) יַעַת לַעֲשׂוֹת לִיקָק הַפְּרו תוֹרְתָךְ, אך יתאמץ לבו לכיון להקדושה שהוא עוסק ולא יתן לבו לקול הזמר.

אמנם אם יכול לכיון לבו לתפילתו ולתורתו, בענין שאינו שומעו ואינו משים לב אליו מותר אפילו בקול זמר דנשים אחרות, אבל למעשה אין להקל אלא באשתו בתו ואחותו.

אבל לא בנשים אחרות אלא באופן שאין בידו למנעם, וכגון כשהקול בוקע מהרחוב או מבית אחר וממוסד וכדומה, ואם יחמיר נמצא מתבטל מתורה ותפילה, ויתאמץ לכיון לבו להקדושה ולא יתן לבו לקול הזמר⁸¹.

ובדיעבד אם קרא ק"ש והתפלל או בירך ברכות אף כשהיה לבו להאזין לשירה אינו חוזר ומברך, זולת ק"ש שאומרה שוב בלא ברכותיה כמו שהתבאר.

⁷⁶ שולחן שלמה מובא בבה"ל שם א ד"ה מפח

⁷⁷ עיין בבן איש חי (שנה א' פרשת בא אות יג) שבת שהיא פחות מגיל שש אי"צ ליוהר מלומר דבר שבקדושה כשהיא מנגנת לתינוק.

⁷⁸ ועיין אשי ישראל, תשובה סד בסוף הספר שלפי דעת החזו"א או"ח סימן מז סק"ח (ד"ה כ' במ"ב) שהולק על השלחן שלמה לענין מפח מגולה באשה, שאין כאן שיעור בשנים אלא לפי מציאותן וקטנות גופן, מסתמא שהוא הדין לגבי שמיעת קול בשעת אמירת דברים שבקדושה, שתלוי בשיעור זה. ובארחות רבנו (ח"ג עמוד רד) כתב שהוא מגיל שבע.

⁷⁹ עיין שו"ת שבט הלוי ח"ה סימן קצו אות ד, וח"ג סימן קפא. ושו"ת משנה הלכות (ח"ד סי' פו) ושו"ת ציץ אליעזר (ח"ה סי' ב). והליכות שלמה תפילה, פ"כ סי"ב ובדבר הלכה ס"ק כב. ובארחות רבינו (ח"א עמ' נד) ובשו"ת אור לציון ח"ב פ"ו תשובה יג.

⁸⁰ מ"ב שם יז

⁸¹ בבן איש חי שנה א' פרשת בא אות יג כתב, 'ופה עירנו דרך הנשים להיות פועות לתינוק הבוכה בקול נינון באזניו כדי להשתיקו ולהביא לו השינה, וצריך ליוהר שלא ילמד בעת שהאשה פועה ומנגנת לתינוק ואפילו היא אשתו. ובשער הציון סימן תקס סקכ"ה כתב שנשים המזמרות כדי לישן התינוק, ויש שם אנשים אחרים בבית, יש ליוהר משום קול באשה ערוה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

גם אשתו נדה⁸², בכלל איסור שמיעת קול זמר ערוה, וכל שכן אם היא מכוונת להנאתו שאסור משום הרגל עבירה, ואפילו לשמוע הקלטה שלה.

ולענין קול זמר בנות קטנות, ניתן להקל לכתחילה עד גיל שש ושבע, ואם אינו חושש להרהור עד גיל י"א, וכל שכן בקול זמר של בתו ונכדתו ואחותו הקטנה, מותר עד גיל י"א שנה⁸³.

בנות המזמרות בשעת נסיעת טיול, ונהג האוטובוס שומעין⁸⁴, אף שאפשר שאין בזה איסור גמור, מפני שהנהג עסוק תדיר במלאכתו, וגם יש סוברים שבב' קולות לא אמרינן קול באשה ערוה בשעת הדחק⁸⁵, מ"מ אין להקל בדבר ולא ישירו אף אם הנהג יושב בתא נפרד.

קול זמר אשה⁸⁶ אינו אסור אלא כשמשוררות בפיה, ולא כשמנגנות על הכלי, שבזה לא שייך הרהור וערוה. ואשתו נדה, אם מנגנת להנאת בעלה⁸⁷ יש לחוש משום הרגל דבר.

מותר לנשים לשמוע קול שירה וזמרה של איש⁸⁸, וכן המנהג פשוט שהנשים באות לעזרת נשים שבבית הכנסת ושומעות אל הרנה ואל התפלה מפי חזנים ומשוררים בנעימות קול. וכן הלכה.

דף ע:

ט. אין שואלין בשלום אשה כלל

אין שואלין בשלום⁸⁹ אשה כלל אפילו ע"י שליח, ואפילו ע"י בעלה, אסור לשלוח לה דברי שלומים, ואפילו שלא לשלוח לה שלום, רק לשאול על שלומה גם זה אסור⁹⁰. אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה אבל לא

⁸² בפתחי תשובה יו"ד סימן קצה סק"י הסתפק בזה, ובקיצור שו"ע סימן קנג ס"י וערוך השלחן יו"ד סימן קצה סכ"ג כתבו שאסור, ובגנזי שערי ציון עמוד יז. בשם החזו"א הביאו שהשיב שנראה שאסור, ובשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב סימן עה כתב שראוי להחמיר. ועיין בשו"ת מנחת יצחק ח"ז סימן ע.

⁸³ עיין שו"ת אג"מ או"ח ח"א סימן כו

⁸⁴ הליכות שלמה (תפילה, פ"כ דבר הלכה סק"ב).

⁸⁵ ראה שו"ת שרידי אש ח"ב סי' ה.

⁸⁶ ערוה"ש או"ח עה ח

⁸⁷ מנחת יצחק שם

⁸⁸ בספר חסידים סי' תרי"ד כתב שאשה אסורה לשמוע קול של איש, אולם בשו"ת שבט הלוי ח"ה סי' קצו אות ב. כתב שלא נמצא דבר זה בפוסקים, שודאי יש חילוק שסתם קול אשה מעורר תאוה אבל לא להיפך, ומ"מ כשהיא שומעת באופן שהיא זנה עצמה מזה ונהנית מקול המעורר יצרה, פשיטא שאסור, וזה כוונת הספר חסידים, וכמו שסיים 'שמכל שהאיש מוהר האשה מוהרת'.

⁸⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כא ו

⁹⁰ ח"מ שם ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

לאחר⁹¹, כמו שעשו המלאכים גבי אברהם ששאלו לאברהם [בראשית יח פסוק ט] **אִיִּה שְׂרָה אִשְׁתְּךָ וְגו'.**

אם לא היתה בקו הבריאה מותר לכתוב תודיעני משלום אשתך⁹².

והמנהג להקל בשאר מלות נימוס כגון צפרא טבא⁹³, לומר לאשה, והקפידו רק בשאלת שלום⁹⁴. וכן נהגו לאחל מזל טוב בשמחות⁹⁵. ויש מצדדים להקל, אם אינו אומר שלום עליכם, אלא רק מילת שלום⁹⁶.

ודוקא להקדים לשאול בשלום⁹⁷ אשה אסורו אבל הקדימה אשה ושאלה בשלומה מותר לו להחזיר לה שלום.

ומי שלבו לשמים, מותר מעיקר הדין לשאול בשלום אשה גם באמירת שלום עליך, או שלום עליכן, אבל בזמנינו קשה לסמוך ע"ז בלבד.

בן שואל לשלום אמו הנשואה לאביו חורגו, וכן אב לבתו הנשואה בלי שום חשש⁹⁸. וכן כלתו ואחותו נראה דאין איסור כלל בשאלת שלום דלא שייך בהן קירוב דעת דדרך ארץ כן הוא שהאב שואל בשלום זרעו וחוב הוא עליו וכן אחיו לאחותו ועקרי העניינים האלה תלוי הכל לפי דעת ויראת שמים⁹⁹.

⁹¹ והטעם פשוט כי באולי האחר יגיד לה שפלוגי שאל על שלומך ויבאו לידי חיבה אבל לשלוח אפילו ע"י בעלה אסור והכי איתא בהדיא בב"מ פ' השוכר דף פ"ז (דע"י אחר אסור לשאול בשלומה) דקאמר ע"י בעלה שאני משמע בהדיא מה שמותר על ידי בעלה אסור ע"י אחר ובב"ח השוה אחרים לבעלה והוא נגד הגמרא הנ"ל דאמרה בפ"י ע"י בעלה שאני ועיין בב"ח מ"ש דבתחלת האיגרת יכול לשאול בשלום זוגתו אך לבסוף אסור לכתוב ותאמר שלום לזוגתך. ח"מ שם ז ב"ש יג

⁹² ט"ז שם

⁹³ ערוך השולחן אבן העזר סימן כא סעי' ה

⁹⁴ עזר מקודש שם.

⁹⁵ שאין זה בחינת סגנון שאלת שלום אשה שיש למנוע. רק הוא בקשת תפילה שיהי' למז"ט גם אל משפחת האם. שם

⁹⁶ שכרך מזכיר מלת שלום בלבד, יתפרש שפיר שמתפלל כן על עצמו או על הכלל דעם בני ישראל כולם, ונמצא שאינו מחשיבה כמה שאומר לה מלת שלום, וממילא שאין לחוש ע"י אמירה זו לקירוב דעת וחיבה, כשם שאין חוששין לה באמירת ערב טוב או בוקר טוב. כנלענ"ד נכון סניף נוסף להתיר בנד"ד. שו"ת בצל החכמה חלק ה סימן מה ועיין שו"ת מנחת יצחק חלק ח סימן קכו

⁹⁷ שו"ת בצל החכמה שם

⁹⁸ נראה שבת בנו ובת בתו ולהלן ואם אביו ואם אמו ולמעלה לגבי יהוד שוה לבן ואם ובת וממילא כן הוא לגבי דרישת שלום כנ"ל וכן לגבי קטן וקטנה שאין בהם איסור יהוד שוה גבול זה גם כן לגבי הנ"ל לגבי דרישת שלום גם דרישת שלום אסור גם ברבים מכל מקום בזה שווים יהוד ודרישת שלום זה לזה במכ"ש כנ"ל ורק לגבי מה שרבים עומדים שם בשעה ההוא וגם בעלה שאני דרישת שלום כי הוא קירוב הדעת ליומא אחרת מה שאין כן קטן וקטנה מותר. עזר מקודש שם.

⁹⁹ ואם יצרו נכנע וכפוף לו ואין מעלה מינא בלבו כלל אין חשש בשאלת שלום [ריטב"א שם] ולכן מצינו באלישע שאמר למשרתו רויץ נא לקראתה ואמר לה השלום לך אך משם אין ראיה דע"פ הדיבור עשה הכל שהרי נביא היה [וצ"ע מב"מ פ"ז. אלא דצ"ל מדכתיב בתורה למידין הימנה וא"כ גם מאלישע ראיה]. ערוה"ש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

י. דרב מנגיד על מאן דמצער שלוחא דרבנן

כבר התבאר במסכת יבמות דף נב. ולעיל דף יב: ששליח¹⁰⁰ בית דין ששולחין להזמין הבעלי דינים לדין, אסור לנהוג בו קלות ראש, והמצער והמבזה אותו ומביישו¹⁰¹ יש להם לבית דין רשות להכותו מכות מרדות אם יש עדים על כך¹⁰². ומותר לשליח ב"ד להגיד לב"ד שזה ציער אותו או הקלה את הבית דין, ואין בזה משום לשון הרע.

והשליח נאמן כשנים להגיד לב"ד שהקלה אותו כדי שינדהו, אך אינם יכולים להכותו על פי עדות השליח¹⁰³, וגם השליח בעצמו אם ירצה יכול לעשות דין במסרב בו להכותו, ואם הזיקו פטור אפילו היה יכול לכופו או להציל בדבר אחר, שעל מנת כן שלחוהו הבית דין.

יא. כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה

שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו

תלמיד חכם¹⁰⁴ שאמר דבר הלכה בדבר הנוגע לו אישית¹⁰⁵, אם אמרה קודם מעשה, שומעין לו גם עכשיו בשעת מעשה למרות שנוגע לו בעת אישית,

¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ ח ה

¹⁰¹ כבר עמדו הרב ב"י (סט"ז) ומהרי"ט בתשובה (ח"ב סי' כט) וכן הסמ"ע (סקכ"ג) דמתחילה גבי ניגוד נקט הטור לצערו וגבי ביזוי לנדונו דהא חד מילתא. אבל יותר נכון כמ"ש"כ קצת מפרשים דהמבזה לשליח ב"ד מרים יד בב"ד ולכך חייב נידוי, אבל המצער רק לשליח בלי ביזוי או שהכהו להמלט ממנו, וא"כ אין כאן כוונה להפקיר בבית דין רק להמלט משליח דבי דינא, אין כאן חיוב רק ניגוד כיון דלא הרים יד בב"ד, ונכון. אורים שם י אולם בנתיח"מ שם כתב שאין חילוק.

¹⁰² ומה שלא הגיה כאן הרמ"א לפוטרו כמו המקדש בשוק דס"ל להרב וכן הטור כמ"ש בבאר שבע דנהרדעי ל"פ אלא בענין קדושין לכן לא הגיה. ב"ש קלד יב, ביאור הגר"א כו סעיף ד ס"ק טו ודלא כמ"ז קלד ו

¹⁰³ ואף על פי שהנידוי הוא המור בעיני רוב העם וגם לדינא דגמרא מהכאה, מ"מ לענין נאמנות לא הימנוהו לשלוח יד בגופו בלא עדים, דדוקא לענין נידוי שהוא ביד ב"ד ואין שולחין יד בגופו הימנוהו. סמ"ע שם כג. וזהו דוחק. ויותר מסתבר שעמו של הרב בעל כנה"ג (הגה"ט אות ח) דבשלמא בנידוי יש לשליח ב"ד מגו דאילו רצה אמר שסירב לבוא לב"ד והיה חייב נידוי, אף בזה נאמן, אבל על ניגוד לית ליה מגו כלל, ולכך אינו נאמן, ומסתברים דבריו. אורים שם י

¹⁰⁴ שו"ע נו"כ יו"ד רמב לו

¹⁰⁵ עיין ברכי יוסף שם ס"ק למ' שהביא מראשון לציון שהקשה על תוס' שכתבו דוקא בנוגע לדידיה וכתב "יותר נראה דאפילו אינו נוגע לדידיה, אם אחר שהורה ובא לומר לחזק הוראתו שכך הוא מקובל הו"ל כנוגע לו הענין ואינו נאמן, הגם דמה שהורה הוא לזולת. ודברי התוספות צ"ע. עכ"ל" והברכ"י יישב דעת התוס' אך כתב "ונדון זה שכתב הרב הנזכר, אם הוראתו שהורה לזולתו רבו עליה, ערו עד היסוד בה, אף הוא ביטל את המעוררין באומרו כי קבלה בידו, אפשר דגם התוספות מודו דנוגע בדבר מקרי, וכסברת הרב הנזכר. ודוק היטב".

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ואם לא אמרה קודם המעשה י"א¹⁰⁶ שאין שומעין לו כלל בשם שאינו נאמן על עצמו כך אינו נאמן ביחס לאחרים. וי"א¹⁰⁷ שאינו נאמן על עצמו אך נאמן כלפי אחרים.

ואם אומר¹⁰⁸ דבר הלכה בשם חכם שחי עדיין בשעת המעשה, סומכים עליו. שמכיון שניתן לברור מדויק היטב¹⁰⁹ ואין לחשוש.

אם יש ת"ח נוסף שאומר כדבריו ואומר אני ופלוני קבלנו הלכה זו מפלוני שומעין לו¹¹⁰.

ודוקא בדבר שאמר כך קבלתי, אבל אם אומר דבר מסברת עצמו ומראה פנים לדבריו והוא דבר נראה ונכון שמוכן טעם סברתו ואין צריך לסמוך עליו¹¹¹, אף שהוא סותר דבריו¹¹², שומעין לו לגבי אחרים, ואין שומעין לו ביחס לעצמו, שחוששים שמא מטעה אותנו ומדמה דברים שאינן דומין לזה לזה ואין אדם רואה חובה לעצמו. אבל אם הוא דבר פשוט ונכון בש"ס או בפוסקים¹¹³, שומעין לו אפילו לגבי עצמו.

כל דאמר מדבית חשמונאי מלכא קאתינא עבדא הוא דלא אישתויר מינייהו אלא ההיא רביתא דסלקא לאיגרא ורמיא קלא ואמרה כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבדא הוא נפלה מאיגרא ומיתה אכרוז עליה דעבדא הוא ההוא יומא אקרען כמה כתובתא בנהרדעא כי קא נפיק נפקי אבתריה למירגמיה אמר להו

יב. אי שתיקו שתיקו ואי לא מגלינא עליינו

משפחה¹¹⁴ שנתערב בה פסול, ואינו ידוע לרבים, כיון שנשמעה היודע פסולה אינו רשאי לגלותה, אלא יניחנה בחזקת כשרות, שכל המשפחות שנשמעו בישראל כשרים לעתיד לבא. ומ"מ כשר הדבר לגלות לצנועין.

¹⁰⁶ מדויק מהלבוש שם וכך הבין הט"ז את דעתו

¹⁰⁷ ט"ז שם ס"ק כא

¹⁰⁸ ט"ז שם

¹⁰⁹ וכתב נ"י שבתוס' הקשו ע"ז וכי ח"ו יחדו לת"ח שישקר אלא שיאמר בדדמי שסבור שכן קיבל מרבו אבל כשרבו קיים דייק ולא אמר בדדמי. ביאור הגר"א שם פה. אך רש"י (ד"ה דהא ע"ש) כתב בטעם הדבר דהיישין ליה דילמא משקר ואזיל למעמיה, שפירש פרק כיצד מברכין דף מ"ג, אהיה דרב פפא דאמר משם רבא הלכה כבית הלל ולא היא, ופירש"י דמפני הבושה השמיט עצמו בכך. אלמא דזימנין דמשקר. ואתיא כפירושו דהכא. ברכ"י שם מ

¹¹⁰ כדאמר רב יהודה לרב נחמן פרק עשרה יוחסין (ע"י) האיכא רב מתנא דקאי כוותי. ברכי יוסף ס"ק לח

¹¹¹ כך ביאר הט"ז שם וחלק על הלבוש

¹¹² עיין ברכ"י שם מ ואפשר שזהו פי' דברי הט"ז וצ"ע.

¹¹³ ש"ך שם סח ומשמע שביאר דלא כט"ז וצ"ע

¹¹⁴ רמ"א אבה"ע"ז ב ה

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ודוקא משפחה שנשמעה ונתערבה, אבל כל זמן שלא נתערבה מגלין הפסולים ומכריזין עליהם¹¹⁵, כדי שיפרישו מהם הכשרים

מחקר היסטוריוני שנעשה ע"י חוקר, אם יתברר שהמחקר מבוסס דיו, ולפיו יש ערעור על יהדותם וגירותם של קהילה יהודית, יש לחשוש לו ולחייב את בני אותה קהילה לעבור גיור נוסף לחומרא, אך כל עוד לא התבררו הדברים יש להחזיקם בחזקתם¹¹⁶.

יג. קשים גרים לישראל נספחת

כבר התבאר במסכת יבמות דף מז: שאמרו חכמים¹¹⁷ קשים להם גרים לישראל כנגע צרעת שרובן חוזרין בשביל דבר ומטעין את ישראל, וקשה הדבר לפרוש מהם אחר שנתגיירו, צא ולמד מה אירע במדבר במעשה העגל ובקברות התאווה וכן רוב הנסיגות האספסוף היו בהן תחלה.

¹¹⁵ ויש להסתפק מה דינו של מחקר היסטוריוני שנעשה ע"י חוקר, ולפיו יש ערעור על יהדותם וגירותם של קהילה יהודית באילינקה, האם דינו כאותה עדות של שמואל מפי היא רביתא על משפחת בית השמונאי, ושעל פיה קרעו באותו יום כמה כתובות באותה משפחה, או שיש חילוק בין מחקר היסטוריוני לבין עדותו של שמואל מפי היא רביתא, ואין קורעים כתובות על סמך מחקר בלבד. והורה מרן הגריש"א שליט"א שאם יתברר שהמחקר מבוסס דיו, בודאי יש לחשוש לו ולחייב את בני אותה קהילה לעבור גיור נוסף לחומרא, אך כל עוד לא התבררו הדברים יש להחזיקם בחזקתם, מה גם שהסוכותניקים ידוע שחזן משמירת שבת לא שמרו על כל המצוות, ואילו בני הקהילה באילינקה שמרו על כל המצוות. פסקי דין ירושלים דיני ממונות ובירורי יהדות ה עמוד ריב מהרב אברהם דב לויין.

¹¹⁶ הר"ן כתב ראייה לדין זה מדמצינו אליהו לא יגלה לעתיד הפסולים שנשמעו דאף על גב הכל גלוי לו עוד איתא בש"ס אר"י היכלא בדינו הוא לגלות אלא כיון שנשמעה נשמעה ותו איתא שם עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלות; מכל זה נשמע אפילו אם ידוע לשנים שנשמעה באיזה משפחה פסול אין ראוי לגלות כמה דמצינו בש"ס דלא היו מגלים אף על גב דהיה ידוע לחכמים, עוד נראה מש"ס הנ"ל דוקא ממזרים ונתינים דאינן ראויים לבוא בקהל ונשמעו אין מגלין אבל חללין דיש להם תקנה להתחתן בישראלים מגלים גם אלי לעתיד יגלה לכן אמר רבי יוסי ממזרים ונתינים טהורים לעתיד ואירי שנשמעו כמו שכתב הר"ן ומ"מ נקיט ממזרים ונתינים ש"מ חללים מגלים. ב"ש שם יט

¹¹⁷ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג הלכה יח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>